

HKD „Veseli Gradišćanci“ u Undi i 45. jubilej

FOTO: TIMEA HORVAT

8. – 9. stranica

Dan državnosti u Pečuhu

7. stranica

Dan državnosti u Budimpešti

10. stranica

Dan državnosti u Kaniži

14. stranica

Komentar

Pokusni kunić...

Još se nije osušila tinta u školskim svjedodžbama, a Sindikat pedagoga na svojoj tiskovnoj konferenciji najavljuje jesenske prosvjede, ujedno i svoje nezadovoljstvo glede tijeka usuglašavanja sadržaja novoga NAT-a i općenito svoje neslaganje glede pojedinih pitanja u prosvjeti. Naime, krajem ožujka Sindikat potpisao je strateški ugovor s nadležnim ministarstvom, ili ugovor o zajedničkoj suradnji, u kojem je bilo navedeno da će ubuduće partneri usuglašavati stajališta u svim javnoobrazovnim pitanjima. Iza njih je već više sastanaka, pregovora, okruglih stolova, kako bi na kraju Sindikat pod krilaticom „I Sindikat pedagoga bori se za peticu“ sastavio „svoju top-listu želja“. Oni primjerice traže predvidivo zakonodavstvo javne prosvjete, povišicu plaće od rujna školske godine 2019./20., manji broj satnice... Vjerojatno se sjećate prosvjeda srednjoškolaca i studenata kada su se žalili na razinu i kakvoću obrazbe, a uz njih su stali i njihovi profesori. Nažalost, nije se našao zajednički jezik između prosvjednika i nadležnih, vjerojatno i zbog toga što samo katkad postojeća oporba odmah je grabila plijen, i htjela dobiti nove poene. Činjenica jest, svi su sudionici ogorčeni. Čitam kako pojedini roditelji i pedagozi jedini izlaz iz toga stanja vide u skupinama privatnih učenika. Oni su upisani u pojedine državne škole, ali u praksi pohađaju i uče u jednoj drugoj „prosvjetnoj ustanovi“. Poticatelj je toga „modela“ Budapest School. Danas umalo osam tisuća učenika ima status privatnog učenika, i umalo je toliki i broj onih koji uče u inozemstvu, ali svoj su status sačuvali u jednoj mađarskoj školi. Po procjeni, postoji pedesetak skupina privatnih učenika. Ali ova skupina nije pravno priznata obrazovna ustanova i učenici toga sustava svakog polugodišta polažu ispite u svojoj „matičnoj školi“. Pojedini roditelji i pedagozi jedino u takvom „modelu“ vide za spas, pa su i voljni plaćati školarinu između pedeset i dvjesto tisuća forinta. Unatoč tomu, roditelji, a jednako tako i pedagozi jako su motivirani, i ne biste ni pomislili da broj učenika iz godine uz godinu raste. I priči još nije kraj, al' je činjenica, bilo koja da je vlada bila, javno je obrazovanje uvijek bilo pokusni kunić. *Kristina*

Glasnikov tjedan

Uništavamo ravnotežu svijeta, prijeti propast civilizacija i prostora na kojima su one, pišu znanstvenici. Otpad na sve strane, ozonske rupe, nebriga i nemar čovjeka trećega tisućljeća koja snagu crpi iz otuđenosti i udaljenosti nepoznavanja prirode i njezinih zakonitosti. Klimatske su promjene svakodnevnice i ubrzanje. Velike nas vrućine upozoravaju na to. U nekim europskim gradovima stavlja se tisuće česama s pitkom vodom, a sve se više govori o snazi krošnja drveća na javnim površinama milijunskih betonskih spavaonica. Bečani i njegovi posjetitelji mogu se koristiti besplatnom pitkom vodom. Sve su česme ravnomjerno raspoređene diljem grada te ih se može pronaći u parkovima, na postajama javnoga prijevoza i tržnicama. Čitam kako je dio česama postavljen još u doba Habsburške Monarhije. ako Pritisnete li gumb na njima, one danas raspršuju vodenu maglicu koja vas hladi, isparava i upija toplinu koja je oko vas te snižava temperaturu zraka. Vodostoci i vodena igrališta za djecu izgrađeni su u više gradskih četvrti, što također pridonose snižavanju temperature zraka i osiguravanju ugodne mikroklimе.

Bez klime ne možemo spavati, tijelo nam se kupa u znoju, a glava isijava toplinu preko očiju. Vrtlarima u velikim gradovima, tako i u Beču, visoke temperature, tropske noći i toplinski otoci velik su problem. Traže rješenja za utjecaj klimatskih promjena na biljke u gradskim vrtovima i parkovima. Došlo se do zamisli sadnje kombinacija višegodišnjih biljaka ili trajnica na gradska područja. Trajnice su zeljaste biljke s prekrasnim cvijećem koje nakon sadnje više nije potrebno ponovno presađivati. Ova vrsta biljaka zbog ustroja lista gubi vrlo malo vode te dobro podnosi sušu i vrućinu, što znači da za njezino održavanje nisu potrebne velike količine vode. Uz to trajnice brzo rastu te sukladno godišnjem dobu mijenjaju svoju boju, čime unose oprečnost u zelenilo koje prevladava kod ostalih biljaka. Kako se cvjetovi trajnica razlikuju po boji, obliku i veličini, moguće ih je kombinirati na razne načine.

„Bečki gradski vrtovi trebaju posaditi preko tri tisuće cvjetnih gredica diljem grada.“

Tako bečki gradski vrtovi trebaju posaditi preko tri tisuće cvjetnih gredica diljem grada. U budućnosti žele saditi još više trajnica jer upravo te biljke, zajedno s drugim vrstama otpornim na vrućinu i suše, pomažu u snižavanju temperature gradskih površina i tako djeluju kao prirodni klimatizacijski uređaj grada.

Bečani ozelenjuju i pročelja građevina, a za provedbu tih mjera gradskim je četvrtima ove godine na raspolaganju 2,3 milijuna eura. I nije to neki velik novac kada se radi o dobrobiti civilizacije. Sitnica.

Branka Pavić Blažetin

Izvanredna sjednica HDS-ove Skupštine

Kako donosi portal horvatok.hu, sukladno točki 27 Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik HDS-ove Skupštine Ivan Guban saziva izvanrednu sjednicu Skupštine koja će biti održana 6. srpnja 2019. godine u 10 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave (1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24).

Za sastanak je predložio ovaj dnevni red: 1. Donošenje odluke o javnoj nabavi za obnovu zgrade Kulturnog centra bačkih Hrvata; 2. Donošenje odluke o proširenju i provedbi Programa stipendiranja manjinskih pedagoga; 3. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja za popunu radnoga mjesta ravnatelja Kulturnog centra bačkih Hrvata; 4. Donošenje odluke o dodjeli odličja Hrvatske državne samouprave u povodu „Dana Hrvata“ 2019. godine (prijedlog za zatvorenu sjednicu); 5. Odlučivanje o prijedlogu Hrvatske državne samouprave za Narodnosno odličje (prijedlog za zatvorenu sjednicu); 6. Razno.

Svečanost urudžbe spomenice najboljim natjecateljima Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnih jezika i književnosti te narodopisa

U Kossuthovoj dvorani Vladina ureda Peštanske županije 5. lipnja 2019. održana je svečana urudžba spomenice najboljim učenicima, i njihovim nastavnicima, Državnoga natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnih jezika i književnosti te narodopisa školske godine 2018./19., među njima i natjecateljima iz hrvatskoga jezika i književnosti te hrvatskoga narodopisa. Spomenice i bonove za knjigu osnovnoškolcima predao je državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész, a nastavnicima predsjednik Prosvjetnog ureda Zoltán Gloviczki. U kulturnome programu nastupili su i polaznici tukuljske Osnovne škole Sándora Weöresa, koji uče hrvatski jezik i književnost, u pratnji nastavnika Edmunda Bendea.

Četvrti se put u zadivljujućem ozračju Kossuthove dvorane Vladina ureda Peštanske županije priređuje svečanost urudžbe spomenice najboljim učenicima, i njihovim nastavnicima, Državnoga natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnog jezika i književnosti te narodopisa. Učenicima, njihovim profesorima, narodnosnim glasnogovornicima, predsjednicima narodnosnih državnih samouprava, i gostima prvo se obratio izaslanik Vladina ureda Peštanske županije Richárd Tarnai koji se prisjetio svojega djetinjstva kada je sa prijateljima osmislio jedan međusobni jezik, koji su tada govorili kada su htjeli da ih nitko ne razumije. No nazočni učenici, kako reče, zaista su sretnici jer oni su naslijedili i govore jezik svojih predaka, što razumije njihova narodnosna zajednica i koji se govori u njihovoj matičnoj domovini. „Preletjevši pogledom po nizu pohvalnica, koje su pisane na jeziku narodnosti u Mađarskoj, daje se zaključiti da ono kulturno šarenilo koje vi predstavljate izrazito je važno, i jako, jako dobro što je među nama. Vi, dragi učenici i nastavnici, vlasnici ste znatno većega bogatstva no što ste i pomislili jer poznajete dvije kulture i znanosti“, naglasio je g. Tarnai. Predsjednik Prosvjetnog ureda Zoltán Gloviczki reče da je poveznica između pedagoga i učenika na dan svečanosti i broj devet. Naime, toliko ih noći razdvaja od završetka ove školske godine. „Mnoštvo djece danas zastupate jer više od tisuću učenika se nadmetalo na ovim natjecanjima. I ako zbrojimo ta nadmetanja, riječ je o umalo dvadeset kategorija, i vi ste najbolji u narodnosnom jeziku i književnosti te kulturi. Izričito je važan za nas jezik našega oca i djeda te ona kultura u kojoj smo odgojeni i odrasli. Velika je vaša odgovornost u očuvanju toga nasljedstva“, rekao među ostalom g. Gloviczki. Potom je bio kulturni program djece bugarske, srpske, hrvatske i romske narodnosti. Državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu premijera Miklós Soltész zahvalio je učenicima, koji su nastupili te koji će nastupiti u svečanome programu, jer je s time uljepšan i obogaćen ugođaj urudžbe nagrada. Istaknuo je da prije nekoliko dana, 2. lipnja, diljem države prisjetilo se potpisivanja Trianonskoga mirovnog ugovora. Ne želi o tome govoriti

Georgina Major, Máté Bedő
i Viktorija Banjai

Milan Kantor, Irina Erić i Danica Kovač

Luka Lampshire, Bianka Bošnjak
i Danica Kovač

skeske Hrvatske škole, za drugo mjesto Bianki Bošnjak, učenici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže; za prvo mjesto Danici Kovač, također učenici narečene škole. U kategoriji hrvatskoga narodopisa spomenice i bonovi za knjigu uručeni su za treće mjesto Danici Kovač, za drugo mjesto Milanu Kantoru te za prvo mjesto Irini Erić, svi su oni polaznici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže. I nakon kulturnoga programa slovenskih, rumunjskih, njemačkih i grčkih učenika, nastavnicima koji su pripremili natjecatelje na nadmetanje, spomenice uručio je Zoltán Gloviczki, među inima i Aniti Bándy te Mariji Šajnović iz HOŠIG-a, Katici Lukač Brodač iz Serdahela, Biserki Brantner iz Lukovišća, Gabrieli Kohut i Žuži Kečkeš iz pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže. Potom je uslijedio prijam i fotografiranje za uspomenu. Čestitamo svim učenicima i njihovim nastavnicama te im želimo još mnogo uspjeha!

čija je pogreška bila taj ugovor, jesu li za to odgovorni tadašnji mađarski političari ili igra je to vlesila s onim narodima gdje danas živimo. Pitanje je kako to nadvladati, smatra da ne treba biti tužnim toga dana, nego dostojno proslaviti Dan nacionalnog udruživanja. „Trebamo ukazati na to da narodnosti u Mađarskoj, i Mađari te drugi narodi u Karpatskom bazenu mogu zajednički živjeti. Vjerujem da i ova današnja svečanost, ili ovo natjecanje jača sve o čemu sam govorio. (...) Znamo da u Karpatskom bazenu više nacija i narodnosti žive zajedno, mi danas ovdje nagrađujemo učenike i pedagoge devet narodnosti. Velika je to stvar. Golema je stvar da živi onaj jezik i kultura što su prijeko potrebni za obogaćivanje ove države“, reče državni tajnik Soltész. Te je dodao da ako se očuva jezik, opstat će i privrženost danj narodnosti, ako se ojača obrazovanje, preživjet će narodnost. Potom je uručio spomenice i bonove za knjigu najboljim natjecateljima, među inima u I. kategoriji (škole s predmetnom nastavom) iz hrvatskoga jezika i književnosti za postignuto treće mjesto Mátéu Bedőu, učeniku serdahelske Hrvatske osnovne škole Katarine Zrinski; za drugo mjesto Georgini Major, također učenici narečene škole; i za prvo mjesto Viktoriji Banjai, učenici lukoviške osnovne škole. U II. kategoriji (dvojezične škole) iz hrvatskoga jezika i književnosti za postignuto treće mjesto spomenice i bonovi za knjigu uručeni su Luki Lampshireu, učeniku budimpeštanske

skeske Hrvatske škole, za drugo mjesto Bianki Bošnjak, učenici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže; za prvo mjesto Danici Kovač, također učenici narečene škole. U kategoriji hrvatskoga narodopisa spomenice i bonovi za knjigu uručeni su za treće mjesto Danici Kovač, za drugo mjesto Milanu Kantoru te za prvo mjesto Irini Erić, svi su oni polaznici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže. I nakon kulturnoga programa slovenskih, rumunjskih, njemačkih i grčkih učenika, nastavnicima koji su pripremili natjecatelje na nadmetanje, spomenice uručio je Zoltán Gloviczki, među inima i Aniti Bándy te Mariji Šajnović iz HOŠIG-a, Katici Lukač Brodač iz Serdahela, Biserki Brantner iz Lukovišća, Gabrieli Kohut i Žuži Kečkeš iz pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže. Potom je uslijedio prijam i fotografiranje za uspomenu. Čestitamo svim učenicima i njihovim nastavnicama te im želimo još mnogo uspjeha!

Kristina Goher

Izvanredna sjednica HDS-ove Skupštine u Sambotelu

U sambotelskoj podružnici Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleža, 19. svibnja održana je izvanredna sjednica HDS-ove Skupštine. Skupštinski je imenik potpisalo 14 zastupnika, a po našim saznanjima Skupštini je pribivalo njih trinaest, jedan je zastupnik napustio sjednicu. Pošto je potvrđen predloženi dnevni ured, uz dopunu dodatnih točaka i izabran ovjervatelj u osobi zastupnika Arnolda Barića, prišlo se zasjedanju.

David Gregeš, Ivan Gugan, Angela Šokac Marković

Sjednica je trajala nešto više od dva sata, a počela je zahvalom Nardi i svima onima koji su pridonijeli uspjehu državnog hodočašća održanog istoga dana u Nardi. Predsjednik Gugan kazao je da zakon obvezuje zastupnika Jožu Takača da preda imovinsku karticu kako bi mogao obnašati zastupnička prava.

Predsjednik Gugan predložio je dodatne točke dnevnoga reda. Tako: izmjena ugovora s gradom Sambotelom zbog promjene naziva buduće školske ustanove jer je vlasnik nekretnine grad Sambotel, razmatranje prijedloga odbora za financije, u skladu s prijašnjom sjednicom i tadašnjom molbom Zavičaja d. o. o. za zajam od 20 milijuna forinta, što su sad i pismeno zatražili, te je za zatvoren dio sjednice predložio raspravu o potpisivanju ugovora prodaje Croaticine portfolije za udžbenike. Uz još neke dodatne prijedloge zastupnika Györfvárija, zastupnice Popović-Biczak za točku Razno prihvaćen je dnevni red te se prišlo radnom dijelu sjednice.

Prihvaćeno je izvješće o djelovanju županijskih udruga hrvatskih samouprava za 2018. godinu, uz napomenu Odbora za financije kako se treba držati rokova glede obračuna i rokova natječaja ako udruge žele HDS-ovu potporu. U drugoj točki prihvaćena je bilanca Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za 2018. godinu. Revizorka Jelica Čende u svojoj usmenoj dopuni reče da želi pomoći Skupštini podacima o poslovanju. Tako je između ostaloga kazala da je poduzeće nekretninu u Ulici Nagymező 68 prodalo za 235 milijuna forinta te kupilo nekretninu u Ulici Lónyay 18/B za 175 milijuna forinta kako bi razlikom isplatilo kredit koji je imalo prema HDS-u 45 milijuna forinta, te isplatilo na ime Saveza Hrvata u Mađarskoj 15 milijuna forinta na ime njegova udjela u prodanoj nekretnini.

Predsjednik Croaticina Nadzornog odbora Robert Ronta reče: „sve smo pregledali i dogovorili se s ravnateljem“ te je predložio bilancu na prihvaćanje. Bilancu je Skupština prihvatila temeljem prijedloga Odbora za financije.

U trećoj točki dnevnoga reda slijedila je rasprava: Prihvaćanje bilance Pečuškoga hrvatskog kazališta n. d. o. o. za 2018. godinu.

Predsjednik HDS-ove Skupštine Ivan Gugan kazao je da je Nadzorni odbor održao elektronsku sjednicu i predložio bilancu na prihvaćanje. Nadležni je odbor dao također prijedlog za prihvaćanje bilance. U četvrtoj se točki raspravljalo o Izmjenama i dopunama Osnivačkog dokumenta Pečuškoga hrvatskog kazališta. Gugan je kazao da novi održavatelj traži izmjene, a izvađeno je iz djelatnosti Ljetno kazalište. Skupština je to prihvatila.

U petoj točki Donošenje odluke o Pravilniku primanja ravnatelja Pečuškoga hrvatskog kazališta, naglašeno je da dosadašnji pravilnik treba ukinuti i napraviti novi, te da je „potrebno mijenjati strukturu da bi se došlo u optimalno stanje“. Stjepan Blažetin pitao je „sada stavljamo izvan snage bivši pravilnik, a ne prihvaćamo novi? Kada bude novi, taj trebamo prihvatiti.“ Gugan je odgovorio potvrdno, te dodao „stvar je komplicirana jer je teško sazvati sjednicu Nadzornog odbora, a ima i stvari koje po mišljenju nadležnog Odbora nisu funkcionirale kako treba, stoga je u tijeku priprema novoga pravilnika u čiju su izradbu uključeni gospodarski i pravni stručnjaci. Radi se o broju zaposlenih pa do raznih drugih pitanja.“ Skupština je izvan snage stavila dosadašnji pravilnik.

Anica Popović Biczak, predsjednica Odbora za financije

U šestoj se točki raspravljalo o Izmjenama i dopunama Proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i ustanova za 2019. godinu. U usmenoj dopuni Gugan je naveo: „Ima niz stvari zbog kojih se morao modificirati proračun, dodatak za kulturne ustanove, potpora za školski centar u Sambotelu, sve je u materijalu“. Stjepan Blažetin naglasio je da su dokumenti stigli u petak, „danas je nedjelja, teško je sve to pregledati. Ako želimo sve to pratiti i pročitati, za to treba vremena.“ Gugan je kazao da je ovo „izvanredna sjednica, sve se događalo 24 sata prije, a od tih materijala 90 % smo mi dobili u zadnji čas, jer je Nadzorni odbor Hrvatskog kazališta tek u petak imao sjednicu.“ Odbor za financije predložio je prihvaćanje Izmjena i dopuna Proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i ustanova za 2019. godinu. Skupština je to jednoglasno izglasovala s приходima i rashodima u visini

Glasovanje

od 1 792 915 176 Ft, u odnosu na 1 462 689 762, što je povećanje za 330 225 414 Ft.

U sedmoj točki Rasprava o molbi Samouprave naselja Serdahela, Gugan je kazao „načelnik i ravnateljica Kulturno-prosvjetnog zavoda tražili su molbom poradi izgradnje solarnog sustava na Fedakovoj kuriji, čijim se prostorima koristi Kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“, potporu od otprilike dva milijuna forinta. Sustav stoji 7,5 Mf, a mi bismo trebali dati 2,5 Mf, što bi se nama vratilo za nekoliko godina odbitkom troškova koji će nastati korištenjem u daljnjem.“ Spomenuta je nekretnina u vlasništvu sela Serdahela, a ustanova HDS-u plaća najamninu za korištenje njezina dijela. Skupština je prihvatila molbu i odobrila tražena sredstva.

U osmoj točki Rasprava o izmjenama i dopunama ugovora zaključenog u okviru javne nabave projekta pod naslovom „Izgradnja hrvatskog javnoobrazovnog centra u Sambotelu“ (Obnova zgrade na adresi: Sambotel, Pázmány Péter krt 28/A). Gugan reče: „isto treba kako mijenjanjem imena ustanove, te dobivanjem sredstava od mađarske vlade za obnovu zgrade. Naime, radi se obnova dviju faza. Prva je faza uskoro gotova, a za drugu ćemo vidjeti. Drugi kat nije bio predviđen u prvoj fazi, izolacija i promjena stolarije. Izvođač je predložio i obnovu toga u prvoj fazi. Za to su potrebna dodatna sredstva iz HDS-ova proračuna. HDS ima ponudu izvođača za koju su stručnjaci kazali da je točna, i predlažu sada da se to napravi.“ Podrobnije je Skupštinu o tome upoznao predstavnik izvođača, tehnički inspektor Ernő Wagner koji reče: „Kada je krenuo projekt, ovi troškovi nisu bili predviđeni u dobivenoj potpori. Građevinski sektor i njegove cijene u posljednjih 2,5 godine znatno su porasle zbog manjka radne snage. U ovoj regiji, sambotelskoj, najskuplja je radna snaga, nije bilo lako izabrati izvođača, te se odlučilo da će se drugi kat napraviti u drugoj fazi. Ali sada imamo procjenu da se u prvoj fazi uštedjelo 6 milijuna forinta, što su troškovi armature, odnosno uštedjelo se pri bojenju fasade te se predlaže ovo dodatno ulaganje. Ovo ulaganje nije bilo zakonom traženo kod dozvola za rad, ali sada se pruža prilika za racionalnu obnovu, za to bi trebalo dodatnih 12 milijuna forinta što je bruto oko 16 milijuna forinta. Skupština je izglasovala potporu koja će biti isplaćena u drugom dijelu kalendarske godine iz pričuve. Zgrada će biti završena do 31. svibnja kako bi se mogla tražiti dozvola za rad. S odobrenim sredstvima uložiti će se u ovoj fazi 168 722 675 Ft u sambotelski centar, stoji u novom ugovoru.

Slijedila je Rasprava o objavi postupka javne nabave za obnovu zgrade Kulturnog centra bačkih Hrvata. Trebalo je odabrati

odbor za javnu nabavu. Na prijedlog Ivana Gugana Skupština je za članove Odbora izglasovala, zamjenika voditelja HDS-ova Ureda, Ernőa Wagnera i Bernadett Somogyi koji su i do sada bili članovi HDS-ovih sličnih odbora. Gugan je naglasio: ako postupak javne nabave krene svojim tijekom, početkom ljeta trebalo bi sazvati sjednicu Skupštine koja bi izabrala izvođača. Odlučeno je i o tvrtkama koje će biti pozvane na javnu nabavu Grin-Bau, Inter, Rengo, Volumen.

Skupština je odobrila u desetoj točki dnevnog reda Odobrenje sporazuma o obnašanju dužnosti vezane za ustanovu Hrvatske državne samouprave. Radi se o tome da gospodarske poslove i sambotelskog i santovačkog odgojno-obrazovnog centra bude ekonomat „Miroslava Krležę“. O tome treba sklopiti ugovor.

U jedanaestoj je točki Skupština odobrila raspisivanje natječaja za ravnatelja pečuškoškog Hrvatskog kazališta. Sadašnjem ravnatelju mandat istječe 31. siječnja 2020. godine, a treba i delegirati osobe u odbor za ocjenu natječaja. Skupština je prijedlogom Jose Ostrogonca u odbor izabrala Arnolda Barića i Marijanu Balatinac.

U dvanaestoj se točki govorilo o pripremama programa Državnoga hrvatskog dana.

Pod „razno“ raspravljalo se o više tema.

Na nedavnim upisima u Vrtić Miroslava Krležę prijavilo se 33 djece, upisano je njih 23, deset molba je odbijeno i tako je nastao broj od 106 djece u vrtiću u sklopu brojke od 108 koji je maksimalan broj iz osnivačkog dokumenta. Primili smo dvije žalbe. Zakon omogućuje povećanje kapaciteta za 20 %, što je oko broja 130. Ali i sada „imamo djecu s posebnim potrebama koja se računaju kao dvoje“, kazao je ravnatelj Győrvári. Glede žalba radi se o djeci koja do studenoga nisu napunila tri godine života. Győrvári je predložio Skupštini na usvajanje prijedlog o maksimalizaciji broja djece u skupinama na 30 s time da ukupni broj bude 108. U skladu s rečenim napisat će se i odgovori na podnesene žalbe.

Raspravljalo se o molbi Zavičaja d. o. o. „U Zavičaju rade na nekim investicijama da bi se sagradio dio u Zavičaju gdje su bila skladišta. To bi se porušilo i napravilo mjesta za konobare, jer u mjestu nema tko će raditi, pa su konobari i čistačice zadnjih godina iz unutrašnjosti Hrvatske. Traži se zajam od 20 milijuna forinta i to bi oni vratiti u roku od četiri godine“, kazao je Gugan i dodao da Zavičaj ima uglavnom popunjene kapacitete od lipnja do kraja rujna. Skupština je odobrila zajam na rok od četiri godine.

U ime Odbora za financije njegova predsjednica Anica Popović Biczak je kazala da je na sastanku prije skupštine Odbor donio odluku te predlaže Skupštini da se imenuje financijski povjerenik zbog zaštite prava vlasnika, HDS-a, u pečuškom Hrvatskom kazalištu. Bez potpisa financijskog povjerenika ne bi se moglo isplaćivati, ne bi se mogli gomilati dugovi i drugo. Skupština je prijedlog prihvatila.

Slijedio je za javnost zatvoreni dio sjednice HDS-ove Skupštine, na kojem, po riječima Ivana Gugana, bilo je riječi: „o prodaji Croaticinih prava za narodnosne udžbenike državi. Ovih dana bi se trebao potpisati ugovor te je ovlašten Croaticin ravnatelj i HDS-ov predsjednik što će se činiti s dobivenim sredstvima. O njihovoj visini zasada se neće govoriti u javnosti. Razmišlja se o novoj(im) ustanovi(ama) HDS-a, koje bi bile u službi okupljanja studentske populacije i nuđenja hrvatskih programa njoj.

Branka Pavić Blažetin

Aljmaš

IV. Festival kulturne baštine Hrvata Bunjevaca bez granica

„Nek se znade da Bunjevac živi“

Na svetoj misi

Kod spomenika Ante Evetovića Mirosljuba

U suorganizaciji Hrvatske samouprave grada Aljmaša, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Kulturnog centra bačkih Hrvata, 1. lipnja, u Aljmašu je priređen IV. Festival kulturne baštine Hrvata Bunjevaca.

Program je počeo u župnoj crkvi misom zadušnicom u spomen na hrvatskoga svećenika i pjesnika Mirosljuba Antu Evetovića. O Mirosljubovu životu i djelu izlaganje je u župnoj crkvi održala Angela

mo i jačamo prekograničnu suradnju, te osim toga čuvamo i njegujemo kulturu bunjevačkih Hrvata. To trebamo raditi uprkos svim poteškoćama i preprekama jer ako mi Hrvati to ne uradimo, umjesto nas zasigurno nitko neće. – reče Filaković.

U kulturnome programu koji je održan u mjesnom Kulturnom centru nastupilo je sedam kulturnih društava odnosno orkestrara iz mađarskog dijela Bačke i pre-

ci, a tada se organizacije primila Hrvatska samouprava grada Aljmaša.

Tajnik tavanakutskoga HKPD-a „Matija Gubec“ Ivica Dulić izrazio je radost da je četvrti Festival kulturne baštine Bunjevaca bez granica priređen u Aljmašu. Priredbu su osmislili s predsjednikom Društva Ladislavom Suknovićem kako bi povezali Bunjevce s obje strane granice, jer kako dodaje, „tako smo blizu, a ipak daleko, razdvojeni državnom granicom“. – Želja nam

Sentivanski Orkestar „Vörös“

Aljmaški KUD „Zora“

Šokac Marković, dopredsjednica Hrvatske državne samouprave. Usljedilo je polaganje vijenaca kod njegova poprsja u crkvenom vrtu.

Nakon zajednički otpjevane „bunjevačke himne“ *Kolo igra, tamburica svira*, uza sudjelovanje svih sudionika, okupljene je pozdravio Mladen Filaković, ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata. Otvarajući ovogodišnju priredbu, istaknuo je da je upravo ova manifestacija dokaz „da Bunjevac živi“.

– Smatram iznimno važnim da se barem jedanput godišnje okupimo, druži-

kograničnih naselja u Vojvodini, koji su izveli pučke plesove, pjesme i melodije bunjevačkih Hrvata: HKPD „Matija Gubec“ (Tavanakut), HKC „Bunjevačko kolo“ (Subotica), KUD „Kolo“ (Tomba), KUD „Rokoko“ (Čikerija), KUD „Bunjevačka zlatna grana“ (Baja), KUD „Zora“ (Aljmaš), te Orkestar Vörös (Sentivan).

Kako nam uz ostalo reče Valerija Petrekanić, Festival je prije četiri godine pokrenulo tavanakutsko Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo „Matija Gubec“. Tako je 2016. godine Festival priređen u Tavanakutu, druge godine u Gari, treće u Suboti-

je da se nađemo barem jedanput godišnje, ili u mađarskom ili u vojvođanskom dijelu Bačke pa da se malo družimo i bolje upoznamo. – ističe Dulić, a o aljmaškim dojmovima zaključuje da je program bio vrlo uspješan i lijep. Zamjećuje se napredak u radu kulturnih društava, viša razina i vidno u načinu odijevanja i u samoj izvedbi pučkih plesova i pjesama.

Nakon kulturnoga programa priređen je bal u gostionici „Žuto ždrijebe“, a za dobro raspoloženje pobrinuo se pečuški orkestar „Juice Team“, pa je zabava potrajala do zore.

Stipan Balatinac

Dan državnosti Republike Hrvatske u Pečuhu

Pozdravni govor Drage Horvata, generalnog konzula Republike Hrvatske u Pečuhu

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, 20. lipnja 2019. godine organizirao je svečani program poradi obilježavanja Dana državnosti. Ovogodišnjom je

proslavom u Pečuhu obilježena 28. obljetnica otkako je Hrvatska proglašena samostalnom i suverenom državom, koju je objavio prvi hrvatski predsjednik Fra-

njo Tuđman u govoru 25. lipnja 1991., što su ga putem radija i televizije pratili svi Hrvati.

Pozdravne je riječi uputio svima nazočnima generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. Posebno je pozdravio pozvane goste među kojima su bili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, počasni konzul Republike Hrvatske u Kaniži Atila Kos, počasni konzuli Austrije i Finske u Mađarskoj, dožupan Osječko-baranjske županije Goran Ivanović, savjetnik Hrvatske gospodarske komore i predstavnik županijske komore Virovitice Milan Vandura, gradonačelnica Varaždinskih Toplica Dragica Ratković, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, predsjednik skupštine Baranjske županije Zoltán Madaras, predstavnici javnoga života Hrvata u Mađarskoj iz triju županija: Šomođske,

KUD Toplice

Pozvani istaknuti gosti

Zbor iz Varaždinskih Toplica

Baranjske i Bačko-kiškunske. Generalni konzul Drago Horvat u svom je govoru istaknuo vrijednosti suradnje između Hrvatske i Mađarske, naveo mnoge zajedničke projekte, natječaje i suradnje koje su sklapane između dvije države.

Nakon uvodnoga svečanog pozdravnog govora slijedile su himne Republike Hrvatske, Mađarske i Europske unije u izvedbi pečuskoga Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe. U nastavku programa mogli smo vidjeti i čuti melodije i koreografije u izvedbi Kulturno-umjetničkog društva „Toplice“ iz Varaždinskih Toplica.

Ramona Štivić

„Veseli Gradišćanci“ svečevali 45. jubilej

Spektakularnim putovanjem kroz undanskih običajev

Gor ne mora se napisati otkud su tančoši, tamburaši i jačkarice „Veseli Gradišćanci“ jer u minulih 45 ljet daleko i široko su odnesli glase maloga gradišćanskoga naselja Unde. Vjerno toj činjenici tako su dohadjali i gosti, pozvaniki, prijatelji, tovaruši, simpatizeri i poštovatelji ovoga kruga da čestitaju Hrvatskom kulturnom društvu kot i njegovom peljaču Štefanu Kolosaru ki „živi i umre“ za pobiranje nestalih, pozabljenih običajev kot i nošnjev, hrvatskih tradicijov. Sad HKD jur samo korak luči od zlatnoga jubileja, ali punih četrdeset i pet ljet neprekidnoga djelovanja pravoda je vridno spominjanja, obilježavanja, spektakla i svakako orijaškoga svečevanja. Tomu smo bili i svidoki 1. junija, u subotu, u poluooprptom prostoru u seoskom centru. Došli su Undancem gratulirati Ivan Gugan, HDS-ov predsjednik, Mate Firtl, bivši parlamentarni zastupnik, dr. Mijo Karagić, bivši počasni konzul Republike Hrvatske, Vince Hergović, predsjednik DGHU-a, Franjo Grubić, predsjednik Odbora za manjine i narodnosne grupe kod Skupščine Jursko-mošonsko-šopronske županije, Ante Kordun, predsjednik HKPD-a Bosiljak s delegacijom iz Čučerja, Drago Mrkonja, načelnik Nuštra sa svojom ekipom KUD-a Slavko Mađer iz Cerića, Tomislav Vuković, predsjednik KUD-a Šokadija iz Budrovci, a i gosti iz Fileža, Gerištofa, Dolnje Pulje itd.

Štefanu Kolosaru, peljaču Društva se zahvaljuju njegove folkloršaice

Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave zahvalio se je za njegovanje folklornoga kinča jer, kako je naglasio, takovo društvo nimaju ni veća središća, stoga je društvena zasluga još veća. Načelnik Unde Tamás Pintér je rekao da prez prošlosti nij budućnosti, i zahvalio se je za kulturno zalaganje ne samo predsjedniku nego i najstarijim članom, plesačici Čili Pinter i sviraču Balažu Farkašu. Za uvodom smo doznali od hištorije hrvatskoga kulturnoga djelovanja na Undi, s dvojezičnim tumačenjem moderatoric Veronike Toth i Eme Egrešić, kako je Unda jur 1930. ljeta imala svoje kazališno društvo, a 1959. ljeta su se sku-

paspravili i tančoši ki su pozvali med svoje rede i graničare. Ljeta 1972. se je utemeljio muški zbor, kojega je peljao i sprohadjao na rajla Jure Balogh. Malo kasnije su i žene volju dobile i tako se je oblikovala prva formacija mišovitoga jačkarnoga zbora, dokle s mladimi tančoši se je začela baviti Ella Balogh. Štefan Kolosar je pozvao na žitak 1974. ljeta „Vesele Gradišćance“, odonda teče neprekidno djelovanje jer prije toga su bile manje-večke stanke. Unutar društva složno djelaju mladi i odrašćeni, tančoši, tamburaši i vokalna skupina. Najvažniji im je cilj spašavanje i gajenje

„Viverice“ nestrpljivo čekaju na nastup s voditeljicom Nikoletom Gati

„Bugnjanje“ stara navada Unde pred veseljem

Trenutak za pjesmu

Naše selo

Mila domovina,
Naš kraj,
Briški, dolina,
Zavičaj,
S ljubavom svom.
U dolini svitlo selo
Cvijetom oplelo,
Hrvatski dom.

Anton Leopold

Pripravljanje na „Žetvu“

Tamburaši od 1978. ljeta djelaju na Undi

Čudami su bili znatizeljni na jubilarni program

običajev od Svete Lucije, prik Božića do mesopusta, od pira do regrutiranja. Veseli Gradišćanci su vlasnici brojnih priznanj, titulu „Čuvari tradicij“ dobili su za tančeni opus Undanskoga veselja, Zlatna diploma Hrvatskoga sabora Republike Hrvatske im je dodijeljena za 30-ljetno djelovanje 2005. ljeta, a pred kratkim je na inicijativu Hrvatske državne samouprave odlikovano društvo s Kulturnom nagradom Ugarske „Pro Cultura Minoritatum“ za obdržanje i gajenje hrvatskih običajev.

Prvi izvodjači bile su Viverice, tancoši od 3 do 8 ljet starosti, ki su jur nestrpljivo čekali nastup da pokažu cilom ovom svitu, sve to što znaju, pod peljanjem Nikolette Gati. Ženska vokalna skupina Biseri, sad jur devet ljet nas veseli s izabranimi narodnim, klapskim i crikvenimi jačkami. I za njom se je začelo putovanje s predstavljanjem običajev, a na pozornici je modelirana stara soba s domaćini, kamo su došla dica s vrićom slame Lucati, a potom na Badnjak čestitati narodjenje ditešća, kralja mira i ljubavi. Tri sveti kralji pozdravili su ovde Spasitelja, a za bjenčanje

Braća Nemet iz Gornjega Četara, Petar i Vilmoš u Društvu su našli i ljubav svojega žitka

dobili su dare. U mesopusnom veselju Undanci su se oblikli u maškare i zignali su zimu. Potom su slijedile vazmene pravice sa škrebetaljkami, iskanjem Boga u zori, blagoslavljanjem cimitora, pri kom se je priključio i farnik dr. Anton Kolić na pozornici. Na Duhe divičice posjećuju i dandanas undanske hiže, a ugradjena je u spektakl i jedna od najuspješnijih koreografijov Žetva, ka se tanca u originalnoj nošnji. Ovde se mora spomenuti da neki su takovi srićnjaki da moru imati na sebi skoru stoljetnu staru mušku i žensku pratež. Za pauzu u tijek predstavljanja običajev skočili su nutra tamburaši samostalnim blokom. Za nje je vridno znati da su prve tambure dostali 1978. ljeta iz Tukulje. Franjo Krizmanić je bio ta ki je sabrao okol' sebe mladinu, preskrbio je note i forsirao skupno igranje na ovom instrumentu. Od 1987. tamburaše pelja Djurdjica Balogh. U zadnjem dilu predstave pak je prikazano „bugnjanje“, jedna od najstarijih navadov Unde, kad pred veseljem stanovnici sela idu noćnu serenadu dati zaručnjaku i zaručnici, a drugi dan za prisegom pred crikvom se tanca jedan dio Undanskoga veselja. Za svadbom pak je slijedila i vojaska, ka je daleko zgrabila miloga za Prvim svitskim bojem. Kolarova koreografija ovjekovječuje zadnje dane doma, posljednji bal i pukanje, mašu zahvalnicu i zadnji tanac pred odlaskom ter zbogomdavanje majki, familiji i divojki. S tim je i ta folklorni izlet zašao ka kraju, ali je još pol ure duralo, dokle su na red zašli svi predstavnici prijateljskih društav, poznaniki, rodjaki i tovaruši stisnuti ruku peljaču, prikdati dare i zaželjiti sve najbolje, sriću i zdravlje sve do pedesete pak nadalje...
Timea Horvat

Bogatstvo...

Slavljeniki s prijatelji iz Cerića

Proslava Dana državnosti Republike Hrvatske u Budimpešti

U budimpeštanskome Vojnom institutu i muzeju 13. lipnja 2019. godine proslavljen je Dan državnosti Republike Hrvatske. Nakon hrvatske i mađarske himne, koje je u pratnji tamburaškog sastava pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže otpjevala gimnazijalka Kata Egri, te „Ode radosti“, također u izvedbi narečenog sastava, nazočne na engleskom i hrvatskom jeziku pozdravio je veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, te na engleskom jeziku državna tajnica za poslove s Europskom unijom pri Uredu premijera Judit Varga. Na svečanosti je pribivalo umalo tristo uzvanika, među inima i bivši mađarski ministar vanjskih poslova Géza Jeszenszky, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, brojni veleposlanici, mađarski dužnosnici i gospodarstvenici, predstavnici kulturnih, znanstvenih i vjerskih ustanova, čelnici hrvatskih samouprava te brojni Hrvati u Mađarskoj.

Pozdravljajući nazočne, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić istaknuo je da su dobrosusjedski odnosi, bogata kulturna suradnja i duboko prijateljstvo hrvatskog i mađarskog naroda i dalje postojani temelji cjelokupnih odnosa. Obje države kao članice Europske unije i NATO-a, surađujući u nizu regionalnih i bilateralnih inicijativa, suočavaju se zajedno s dinamikom i izazovima današnjice. U tom je smislu izdvojio nekoliko područja bliske suradnje: HR PRES 2020., CEDC, bilateralni Program kulturne suradnje za 2019. – 2021. g. te Rijeku kao Europsku prijestolnicu kulture 2020. Podsjetio je i na djelotvornu integriranost manjina, hrvatske u Mađarskoj i mađarske u Hrvatskoj kao još jednoga snažnog stupa povezivanja. Prenio je i to da su ključni ciljevi Vlade Republike Hrvatske usmjereni jačanju političkih, gospodarskih i kulturnih veza, potvrđuju neprekidnim bilateralnim susretima i posjetima, kako onih na razini čelnika država i parlamenata tako i onih na razini premijera i ministara. Osvrnuo se i na važnost sportskih susreta i nadmetanja, dotičući se i nogometa, a Juditi Vargi predao je simboličan poklon-dres hrvatske reprezentacije s brojem 17 Marija Mandžukića. Zahvaljujući na izuzetnoj pažnji, državna tajnica Varga naglasila je da su i njezina djeca veliki obožavatelji hrvatske reprezentacije, napose

Mladen Andrić i Judit Varga

Luke Modrića, i ovaj dres ponajboljega strijelca naći će posebno mjesto u obitelji. Istaknula je da je počašćena govoriti pri obljetnici hrvatske državnosti, rekavši „...Hrvatska je svojim ulaskom u Europsku uniju 2013. godine na osobit način pridonijela toj zajednici svojom vizijom i idejama“, te dodala da su Mađari ponosni što su pregovori Republike Hrvatske o pristupanju završeni upravo za vrijeme mađarskoga predsjedanja Unijom. Sa zadovoljstvom očekuju i HR-PRES, jer „naše dvije države i dva naroda dijele slične poglede u većini važnih europskih pitanja“. Naglasila

Dio tamburaškog sastava pečuške Hrvatske škole

Dio uzvanika...

je da se „danas nažalost suočavamo s raznim izazovima, poput klimatskih promjena, migracija, Brexita, digitalizacije i sigurnosnih prijetnja, čemu se trebamo suprotstaviti zajedno, a istodobno zadržati Europsku uniju onakvom kakva je bila od svojih početaka – zajednička suradnja snažnih država članica.“ Prenijela je da su odnosi jači no ikada, što jasno potvrđuju nedavni sastanci na visokoj razini, pa i otvaranje nove zgrade mađarskog veleposlanstva u Zagrebu prije dva tjedna. Posebno je pohvalila rad i hrvatskih europarlamentaraca, čemu već niz godina i izravno svjedoči, zaključujući pozivom na „zajednički rad poradi konkurentne i snažne srednjoistočne Europe, uspješne poput naših vaterpolo-representacija“.

Kristina Goher

Narodnosti pred kipom Putujuće Celjanske Marije u Nardi

II. Biskupska maša s Hrvati, Slovenci i Nimci

Polag sambotetskoga biskupa dr. Jánoša Székelya i hrvatski veleposlanik dr. Mladen Andrić je pozdravio hodočasnike

„Majka Božja Celjanska, moli se za nas. Mi smo tvoji putnici, blagoslovi nas. Išli jesmo, došli smo, Majku Božju našli smo. Zdrava, zdrava, zdrava, Marija!“»

S tom jačkom u tamburaškoj pratnji su pozdravili hrvatski, nimški, slovenski i ugarski vjernici sambotetskoga biskupa dr. Jánoša Székelya u vijencu gradišćanskih dušobrižnikov, ki je 8. junija, u subotu, jur po drugi put pozvao na narodnosno spravišće i skupnu molitvu. Po lanjskom vjerskom sastanku u nimškom naselju Kőszegfalvi, boravak milosnoga kipa Putujuće Celjanske Marije služio je s dobrim razlogom da druga štacija ovoga skupa bude upravo Narda. „Zahvaljujem vam na ovom današnjem okupljanju, kada ponovo smo sa Celjanskom Marijom, kada blagujemo i častimo se na ovoj svetoj misi i prisjećamo se svih naših ovdje, bliže i dalje“, rekao je veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, dr. Mladen Andrić ki je i nadalje obećao svoju pomoć i daljnji dolazak u Nardu. Dr. Robert Kokalj, slovenski veleposlanik se je zahvalio Sambotelskoj biskupiji i biskupu za inicijativu i izvedbu ove priredbe, dajući glas svojem ufanju da će ovo vjersko spravišće postati tradicionalno, koje će se vrijeda održati i u nekom slovenskom naselju. „Najdublje, mi svi, na materinskom jeziku znamo moliti, i u vjeri matere. Zahvalan sam da hrvatska, nimška i slovenska naselja na tlu Sambotelske crikvene županije čuvaju vjeru praocv, materinski jezik i majkinu vjeru. Dajmo dičiti slavu na već jeziki, ali s jednim srcem našega skupnoga Ne-

beskoga Otca“, obrnuo se je na početku četverojezične maše skupaspravnim sambotelski natpastir. Jačke i molitve takaj su bile na hrvatskom, slovenskom, nimškom i ugarskom jeziku, a Štenje je čitala glasnogovornica Slovencev u Parlamentu, Erika Köles-Kiss. Pri oblikovanju svete maše su sudjelovali u narodnoj nošnji petroviski Talentumi, jačkarni zbor Ljubičica i tamburaši, četarski zbor Rozmarin, nardarski ženski zbor, šički Slavuji, slo-

Dio mnogobrojnih vjernikov

venski Crikveni jačkarni zbor iz Števanovcev ter i folklorši iz Keresteša i Pornove. U svojoj prodiki je biskup naglasio da su narodne grupe Božji dar, nosači tradicije, jezika i kulture ter društvena i povijesna bića. „Od praocv smo dobili žitak, kulturu, domoljublje i zemlju na koj živimo. Sloboda pak je neprestalno osvajanje, ka se čuva u borbi, jer slab je ta narod koji se smiri s gubitkom. Narodnosti su osebjuni kinči Sambotelske crikvene županije. Hrvati, Slovenci, Nimci su danas oni, ki si najbolje držu vjeru i tradicije. Dovoljno je samo pomisliti na Kiseg i okolicu, na Monošter i okolicu, na Nardu, Petrovo Selo, Sumarton i Serdahel. Vjeru i jezik skupa čuvati, i boriti se za nje, to vam je dužnost i danas. I vratiti se domom, vratiti se Celjanskoj Mariji, vratiti se zviranjkom... Napravite to iznova i iznova i dajte to prik vašoj dicit i nukicem“, poručio je sambotelski biskup dr. Jánoš Székely, kojemu su na kraju svete maše s tortom i kiticom čestitali 55. rođendan načelnica Narde, Kristina Glavanić i predsjednica Hrvatske samouprave, Julija Bošić-Nemet. U prošeciji kroz selo dalje su molili i jačili svi vjerniki, potom je pak Marijina štatua položena na svoje mjesto u nardarsku crikvu, kade i dalje čeka hodočasne grupe.

Tiho

U prošeciji Nimci, Hrvati, Slovenci i Ugri

Vrtić u Lukovišću

Svi zajedno probaju prve napjeve s pomoću odgojiteljice Aliz Iberpaker Erdélyi.

U malome hrvatskom naselju Lukovišću vrtić je otvorio svoja vrata već davne 1974./75. godine. U početku su rad započeli s jednom skupinom, ali zbog sve veće zainteresiranosti i većega broja prijavljene djece, u 1978./79. godini pokrenute su dvije skupine zahvaljujući održavatelju, tadašnjoj samoupravi. U međuvremenu, zbog stalne promjene broja djece te i promjene broja stanovnika, stalno se mijenjao i broj skupina. Trenutno vrtić radi s jednom skupinom, a vrtić pohađa 36-ero djece. Ta jedna skupina zove se Duga. Odgojni rad u vrtiću odvija se prema unaprijed pripremljenim programima, koje su odobrili osnivači dječjeg vrtića te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Osim redovitih programa, u dječjim se vrtićima ostvaruju i odgovarajući programi za djecu s teškoćama u psihofizičkom razvoju, za darovitu djecu te djecu pripadnika različitih etničkih i nacionalnih skupina i manjina. Nadalje, u dječjim se vrtićima provode i programi učenja stranih jezika (hrvatskoga) te sportski, umjetnički, vjerski sadržaji i programi pripreme za školu – predškolski programi. U skladu s razvojnim mogućnostima određene dobne skupine djece, odgojitelji obavljaju odgovarajuće aktivnosti koje kreću od obučavanja djece za samostalno obavljanje osnovnih životnih aktivnosti, kao što su održavanje osobne higijene, oblačenje, obuvanje, uporabe pribora za jelo i sl. Nadalje, poradi razvoja tjelesnih spo-

Djeca lukoviškog vrtića u nošnjama s odgojiteljicom Timeom Villányi Ševo

Kako naučiti svirati – rad u vrtiću

sobnosti i općenito zdravog odrastanja djece, odgojitelji organiziraju i provode različite tjelesne vježbe i igre. Razvoj djece u spoznajnom, kreativnom, emocionalnom, socijalnom i tjelesnom razvoju potiče se kroz različite receptivne i kreativne radionice, aktivnosti upoznavanja okoliša i njegove važnosti za čovjeka, različite aktivnosti socijalnoga značaja u kojima se djeca, osim razvoja vlastite samobitnosti, razvijaju i kao socijalna bića. U svim aktivnostima odgojitelj je odgovoran za sigurnost djece. U Lukovišću sada rade dvije odgojiteljice i jedna dadilja, a od 1. lipnja tri javna zaposlenika pomažu izravno rad vrtića. S obzirom na izrazito veliku odgovornost i složenost uloge odgojitelja u životu svakoga pojedinog djeteta, nužna je podrška stručnih suradnika u vrtiću: psihologa, pedagoga, defektologa, liječnika, medicinskih sestara, tako imaju čvrste veze s okolnim stručnim radnicima. Barčanska regionalna višenamjenska udruga održavatelj je ustanove, a poslodavac je Služba za pomoć djeci i dječjim vrtićima u Podravini. Voditeljica je ustanove Estera Ungvari Kun. Pedagoški se rad lukoviškog vrtića temelji na pedagoškom programu, dopunjenom hrvatskim jezikom. Cilj im je upoznati hrvatski jezik, naučiti djecu voljeti ga i olakšati učenje jezika, prema osobnim sposobnostima da može dijete komunicirati hrvatski u raznim situacijama, iz hrvatskoga nacionalnog kulturnog blaga (književnost, glazba, narodne igre) pomoću namjerno složene tematike na različit način, pomoću igre organizirati usvajanje jezika. To se radi ponajprije kroz književnu i glazbenu naobrazbu. U vrtiću se vode tjedno i razvojni programi za djecu, koji tjedni razvojni sastanci obavljaju stručnjaci županijskog Zavoda za pedagošku službu iz Barče za djecu u potrebi. (Ovo su pojedinačna i mikro grupna poboljšanja ili tjelesni odgoj za 12 djece.) Nemaju posebne prijateljske veze s ostalim vrtićima, ali koliko god je to moguće organiziraju zajednički program s martinačkim vrtićem i imaju povremeni odnos sa šeljinskim Vrtićem „Cvrčak“, s njegovom hrvatskom skupinom. Imaju tijekom godine redovite programe koji uključuju roditelje: Dan narodnih pripovjedaka, Dani sportova, Božićna igraonica, Dan sjećanja na Đuru Frankovića, Karneval, Uskrsna igraonica, Dan djece. Po potrebi vrtić sudjeluje u životu naselja, djeca nastupaju na raznim priredbama u Lukovišću. Imaju jako dobre odnose sa Seoskom i posebno s Hrvatskom narodnosnom samoupravom te mjesnom osnovnom školom. U školskoj godini 2019./2020. očekuju sličan broj djece kao i ove godine. Od rujna školu će započeti desetero djece.

Ramona Štivić

Mala stranica

Napitci za vruće dane

FRAPE

Voće koje želite pijuckati stavite u posudu, nasjeckano na manje komade, dodajte mu malo sojina, zobena, rižina ili običnoga mlijeka i izmiješajte u sokovniku ili štapnim mikserom.

Želite li smoothie, umjesto mlijeka ubacite smrznuti ili samo dobro ohlađeni jogurt. Ako pak želite nešto nalik sladoledu, ubacite komad poluotopljenog sladoleda od vanilije i također izmiješajte štapnim mikserom.

SORBET

Prije svega, voće morate smrznuti. Tako smrznuto najbolje je obraditi u automatu za pravljenje sladoleda. Ako ga ne posjedujete, pričekajte 30-ak minuta da se krene lagano topiti i opet ga izmiješajte u sokovniku ili štapnim mikserom.

Za pametne i pametnice

D	O	R	B	U	S	N	K	Ć	O	N	
L	A	C	E	U	I	A	L	I	V	S	
A	M	R	E	N	R	D	V	K	A	O	
N	O	A	Č	A	M	A	C	A	D	L	
M	R	U	S	N	N	M	G	A	E	I	
R	S	V	A	K	O	V	N	J	R	M	
A	K	V	J	T	A	A	I	N	K	R	
V	I	I	A	E	A	T	T	R	A	O	
T	P	N	Š	U	T	R	F	R	I	K	
L	A	K	L	A	Đ	A	A	N	A	C	
O	S	A	B	L	J	A	B	R	I	B	A

Pronađi u osmosmjerci ove riječi.

ANATOMI	DLAN	LAK	OCEAN	SAVA
BARA	IE	MASKA	RAFTING	SVILA
BROD	INAN	MORE	RAK	ŠUT
BLIRA	KIŠA	MORSKI PAS	RIBA	TLO
BUS	KORMILO	MRAV	RIS	UNA
ČAMAC	KREDA	NADA	RUS	VATRA
DAR	LADA	NOC	SABLJA	VJETAR

Rješenje: _____

Ako ispravno rješite osmosmjercu, preostale slove daju rješenje osmosjerce - naziv ptice koju ljudi često drže u kletci zbog njezinog milozvučnog pjeva.

Filmovi za ljeto

ALADIN

U kina je stigla uzbuđljiva igrana prilagodba Disneyjeva animiranog klasika u režiji Guya Ritchieja, koji donosi svoju jedinstvenu nadarenost za brzu akciju u zamišljeni lučki grad Agrabu. U filmu glumi Will Smith kao Genie; Mena Massoud kao Aladdin; Naomi Scott kao Jasmine; Marwan Kenzari kao Jafar; Navid Negahban kao sultan; Nasim Pedrad kao Dalia i Billy Magnussen kao princ Anders.

Radnja: Aladin, koji redovito krade kako bi preživio, ugleda prelijepu djevojku koja je upala u nevolju pošto je dijelila kruh što ga nije platila, Aladin je spasi i njih dvoje počne loviti kraljevska straža. Poslije je on pozove k sebi na čaj, te mu se ona predstavi kao Dalia (Jasminina sluškinja), no ono što Aladin ne zna jest da je ona zapravo princeza Jasmina. Aladin se zaljubljuje u nju. Njihovo druženje prekida zvuk dolaska princa Andersa, još jednog prosca za kojeg bi se Jasmina trebala udati, te ona brzo odlazi. Međudobno, sultanov vezir Jafar planira zbaciti sultana s vlasti tako što će se dočepati čarobne svjetiljke. Međutim, ona je skrivena u špilji čuda u koju mogu ući samo ljudi poput „nebrušenog dijamanta“, što on nije. Jedne noći pošto Aladin završi svoj posjet kod princeze Jasmine, biva uhićen i otet jer je Jafar saznao da je on prava osoba koja bi mogla doći do čarobne svjetiljke. Aladin donese Jafaru svjetiljku, no igrom slučaja ona opet završi kod Aladina, te on poželi da ga duh pretvori u princa kako bi mogao očarati princezu Jasminu. Hoće li se Jafar ipak domoći vladavine te hoće li Aladin koji glumi princa uspjeti osvojiti princezu? Otkrijte u igranom filmu prepunom novosti, obrata, pustolovine, zabave te odlične glazbe.

Na proslavi Dana državnosti obilježena 20. obljetnica postojanja Konzulata u Kaniži

Upravo prije dvadeset godina, 18. lipnja (1999.), dana kada je priređena i ovogodišnja proslava Dana državnosti Republike Hrvatske prvi put su otvorena vrata Konzulatu Republike Hrvatske u Kaniži. Bio je to povijesni trenutak u životu diplomacije Republike Hrvatske i Mađarske, za pomurski grad i hrvatsku zajednicu koja živi u okolici. Na ovogodišnjoj svečanosti goste je primio dr. Atila Kos, počasni konzul Konzulata u Kaniži, među njima predstavnike diplomacije dr. Mladena Andrića, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, Dragu Horvata, generalnog konzula Republike Hrvatske u Pečuhu, dr. Györgya Suha, povjerenika Ministarstva vanjskih poslova za veze s počasnim konzulima, bivšega počasnog konzula dr. Miju Karagića, gradonačelnika Sándora Dénesa, predstavnike raznih komora iz dvije zemlje i pomurske narodnosne zajednice.

Dr. Atila Kos, počasni konzul, pozdravlja uzvanike proslave Dana državnosti.

Kaniški konzulat s jurisdikcijom Željezne i Zalske županije jedini je hrvatski konzulat koji se nalazi u takvom gradu koji nije županijsko sjedište. U određivanju mjesta prije dvadeset godina imao je veliku ulogu prekogranični trgovački promet, zemljopisni položaj i nazočnost urođenih Hrvata na tom području. Za prvoga počasnog konzula, koji je obnašao dužnost čak 19 godina, imenovan je dr. Mijo Karagić postavljajući temelje dobrosusjedskih odnosa i gospodarskih veza. Na svečanosti se umirovljeni konzul prisjetio vremena otvaranja Konzulata, koje je dalo maha izgradnji još boljih susjedskih odnosa dviju država, odnosno prekograničnog područja. U ime Grada Kaniže nazočnicima se obratio Sándor Dénes, gradonačelnik. Grad je od samih početaka osigurao prostorije za Konzulat, te dok je to bilo potrebno zbog tzv. trgo-turizma, osigurao i suradnika u pola radnoga vremena. Prema njegovim riječima ustroja-

Predstavnici diplomacija

Otkrivanje nove informativne ploče Konzulata

FOTO: ERZEBET DEAK KOVAČ

vanje Konzulata velika je čast za grad, pomažući tijekom dva desetljeća u održavanju veza s hrvatskim partnerima, a vjeruje da će se nadalje otvarati nove mogućnosti za suradnju. Prigodom dvadesete obljetnice gradonačelnik je uručio spomenicu počasnom konzulu dr. Atili Kosu. Pri organizaciji svečanoga programa pomogle su organizacije, ustanove iz Kerestura, konzulova rodnoga mjesta, gdje se njeguje hrvatska kultura i tradicija Zrinskih. Povijesna je postrojba Udruge Zrinskih kadeta pred ulazom Konzulata držala počasnu stražu, a učenici i Tamburaši Osnovne škole „Nikola Zrinski“ nastupili su s prigodnim programom. Na kraju svečanosti dr. Mladen Andrić, veleposlanik, dr. Atila Kos, počasni konzul, i György Suha, povjerenik, skupa su

otkrili Konzulatovu novu informacijsku ploču. U povodu obljetnice uređena je izložba likovnih ostvaraja djece pod naslovom „Most na Muri – koji nas povezuje“, želeći njome privući pozornost na važnost povezivanja, odnosno na izgradnju mosta na Muri za buduće naraštaje.

Dr. Atila Kos diplomatsku dužnost obnaša godinu dana, u tom su razdoblju obnovljene prostorije Konzulata, u čemu su materijalnu pomoć pružali kaniška Gradska samouprava, Pomurska udruga za ruralni razvoj sa sjedištem u Serdahelu, a i sam konzul je uložio znatna sredstva u nju. Prema riječima počasnog konzula, poželjno je da prostorija Konzulata postane mjesto sastanaka, razgovora radi još boljeg produblivanja veza između dvije države i njezinih ljudi. Uredovno je vrijeme diplomata srijedom od 10 do 12 sati, a mnogoput se to vrijeme produljuje, naime često stižu s pitanjima u svezi s dobivanjem državljanstva, traženja partnera za europske projekte ili otvaranja poduzeća i s drugima.

beta

2019

05.07. Bihac
 05.07. Hrvatska Kostajnica
 06.07. Sisak
 07.07. Lipovljani
 08.07. Virje Đurđevac
 09.07. Koprivnica
 10.07. Željezno
 11.07. Šopron
 12.07. Koljnof
 13.07. Bratislava
 14.07. Šenkvice, Mokry Haj

EMO GRAB 'NEME'
 OTKROVENJE IZ OBLASTI
 STARIH NARODNIH PJEVAČA
 ŽILJU VASILE ŽILJEC
 EMU GRAB 'NEME'
 ŽANJ ŽANA ŽAJ

BAKŠA

U tome baranjskom selu 22. lipnja organiziran je malonogometni turnir na mjesnome sportskom terenu. Na turnir se prijavilo devet momčadi iz okolnih naselja, tako se natjecala i Martinačka mlada momčad. Pobjedu su postigli nogometaši iz Ovčara (Ócsárd), drugo mjesto je pripalo bodanskoj momčadi, a srebrnu su medalju osvojili domaćini.

BORŠFA

Osnovna škola „István Fekete“, koja djeluje prema programu predmetne nastave hrvatskoga jezika, 11. lipnja organizirala je poučni izlet pod naslovom „Priroda je naš prijatelj“ za učenike svih hrvatskih škola iz Pomurja. Na turi do Vlakinja (Valkonya) učenici su trebali rješavati razne zadatke vezane uz poznavanje prirode, a mogli su okušati i svoju snalažljivost. Tijekom programa rješavanjem zanimljivih zadataka učenici iz raznih škola mogli su se družiti.

SEMELJCI

U organizaciji semeljačkoga KUD-a „Lipa“, u Semeljcima je 8. lipnja održan redoviti susret i smotra folklora pod nazivom Kolo na Vrbaku. Sudionici su mogli uživati u starim pjesmama i kolima, nošnjama i običajima iz raznih krajeva Hrvatske, ali i iz inozemstva, među njima je bio i kukinjski KUD Ladislava Matuška. Dan su obilježili: svečana povorka, nastupi folklornih društava, očuvanje kulturne baštine i tradicije te dobra zabava uz Tamburaški sastav „Strossmayer“.

MOHAČ

Čitaonica mohačkih Šokaca 6. srpnja organizira 11. PRANJE NA DUNAVU koje će se prirediti na Šokačkoj skeli. Organizatori očekuju prijave zainteresiranih za kuhanje sarme i drugih domaćih jela na otvorenoj vatri. Prijaviti se može u prostorijama Šokačke čitaonice ili na telefonu 06 20 262 0992. Program redovitog pranja počinje u 15 sati paljenjem vatre. U 16 sati svečana povorka sudionika polazi od Šokačke čitaonice do Šokačke skele. Članovi šokačke udruge u 16.30 prikazat će nekadašnje pranje rublja na Dunavu. Nakon svečanog otvorenja u 17 sati počinje prigodni kulturni program, a od 19 sati sviraju mohački Mladi orkestar i orkestar iz Gornjega Četara. Pripredba se ostvaruje s potporom Ministarstva ljudskih resursa.

SERDAHEL

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ najesen želi izdati zbornik sakupljene duhovne baštine sela Serdahela. Članovi Samouprave mole mještane i nekadašnje mještane sela da pomažu u tom radu i ako imaju stare fotografije o selu, o njegovu životu, o obiteljima, da se jave ili pošalju na predsjednikovu e-adresu: turulstef@citromail.hu.

HRVATSKI ŽIDAN

Na shodišće vojske, policije, ognjogascsev, društava za očuvanje tradicij i viteških redov čeka Crikvena općina Hrvatskoga Židana sve zainteresirane i vjernike iz svih sel, 7. julija, u nedilju. Trojezičnu mašu od 10 uri će služiti peljač Hrvatske sekcije u Jurskoj biskupiji, pater Anijan Marko Mogyorósi iz Tihanya, domaći farnik Štefan Dumović, duhovnik Tibor Bali i dr. Anton Kolić, dušobrižnik u mirovini. Na mašnom slavlju svojim jačenjem sudjeluju Jačkarni zbor Peruška Marija i korus iz Kőszegfalve. Agape, večernica, druženje su još na programu otpodne.

NEDELIŠĆE

Središnja Smotra izvornih međimurskih pjesama „Međimurske popevke“ održano je 8. lipnja u Nedelišću. Ove je godine od pomurskih pjevačkih zborova sudjelovao samo Pjevački zbor KUD-a Sumarton s Tamburaškim sastavom „Sumartonski lepi dečki“.

HRUŠEVEC KUPLJENSKI

U tom naselju u Zagrebačkoj županiji započeli su 23. susreti puhačkih orkestara i KUD-ova u organizaciji KUD-a Hruševac Kupljenski, okupljajući više od četiristo izvođača. Među njima 1. lipnja bila je i odrasla skupina salantskog KUD-a „Marica“. Manifestacija je i ove godine trajala tri dana. Pošto su prvog dana nastupili najmlađi folkloraši i pjevački zborovi, drugog se dana gledateljstvu predstavilo petnaestak odraslih folklornih skupina. Mimohodom kroz veći dio Hruševca pokazali su raskoš svojih narodnih nošnja, a izvedbama na pozornici zagrijali dlanove publike i dokazali da su važni čimbenici u očuvanju kulturne baštine i običaja svojih naselja. Tijekom nastupa žiri je imao pune ruke posla jer su trebali odabrati i najljepšu sudionicu u narodnoj nošnji te najljepšu narodnu nošnju. Nakon kulturnoga programa goste su pod velikim šatorom zabavljali proslavljeni tamburaši Slavenske lole.

LETINJA

Hrvatska samouprava toga pomurskoga grada 15. lipnja priredila je svoju redovitu pripredbu „Pomurski piknik“ na koji iz godine u godinu poziva družine iz hrvatskih pomurskih mjesta na kuhanje, pečenje i prijateljsko druženje. Program je započeo kuhanjem u kotlićima na području kampa kupališta, objedom i kušanjem ukusnih jela te su posjetitelje zabavljale kulturne udruge okolnih mjesta.

26
Peruska tabor

Hrvatsko katoličansko, omladinsko, vjersko i kulturno društvo Hrvatski Židan

29. 7. – 4. 8. 2019.
13.000/ osoba
od 10 do 16 ljet

Srdačno vas čekamo u
26. Peruska tabor!
Mjesto: Hrvatski Židan –
okolica kapele Peruške
Marije

- spavanje u šatoru
- formiranje zajednice
- naticanja, meta
- predavanja, igre
- izleti
- i još puno svega

facebook.com/tabor.peruska
Prijava do 30. 6. 2019.
Tel.: +36703911165

JA ❤️ PERUŠKA

SAMBOTEL

Društvo sambotelskih Hrvata i Hrvatska samouprava grada Sambotela Vas srdačno pozivaju 6. julyja, u subotu, na 11. Hrvatski dan. Program se začme hrvatskom svetom mašom u 14. 30 uri, u sambotelskoj katedrali, sa celebranti, mons. dr. Vladom Košićem, sisačkim biskupom, i mons. dr. Jánosom Székelyem, sambotelskim biskupom. U muzičkoj službi će stati pod mašnim slavljem tamburaši i zbor Zora iz Kisega. Potom, po starom običaju, na Glavnom trgu u šatoru otvara Hrvatski dan dr. Tivadar Puskás, gradonačelnik Sambotela. Nastupaju dica iz Hrvatske čuvarnice i škole Mate Meršića Miloradića, sambotelski mišoviti zbor Djurdjice, HKD „Gradišće“ iz Petrovoga Sela, sambotelska tamburaška grupa „Guslice“, sisački Vokalni ansambl Lipe i tančoška grupa takaj iz Sambotela. Za programom do ponoći će zabavljati nazočne Pinka-band (stari i novi).

SAJKA

Seoska i narodnosne samouprave 22. lipnja organizirale su Dan sela te Narodnosni dan. Program je otpočeo povorkom kroza selo, gdje su se svi sudionici kasnijega kulturnog programa zajedno prošetali i razveselili stanovnike naselja. Na toj su priredbi Hrvate predstavili plesači birjanske Plesne skupine, koji su svojim koreografijama upoznali zainteresirane s hrvatskim folklorom.

25. BARANJSKI BEČARAC

Ovogodišnja Kulturno-turistička manifestacija Baranjski bečarac održana je 31. svibnja i 1. lipnja u Duboševici uza sudjelovanje zboru i dva KUD-a iz redova Hrvata u Mađarskoj: pečuškoga Ženskog pjevačkog zbora Augusta Šenoe te kukinjskog KUD-a „Ladislav Matušek“ i garskog KUD-a. Još od 1987. godine čuva se i njeguje kulturna baština baranjske Šokačije, a u ovim se danima predstavila kulturno stvaralaštvo, običaji i tradicija življenja kroz igru i pjesmu, bogatu gastronomsku i etnopoludu. Na Šokačkom vašaru predstavili su se izlagači na štandovima svojim domaćim jelima, pićima te rukotvorinama, održana je izložba kolača koje su pekle naše bake, revija narodnih nošnja gdje je nastupio i Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe, mimohod svečanih zaprega, smotrom folkloru i na kraju šokačko veselje. A predstavljeno je i izdanje Šokačka rič. Drugoga dana održan je svečani mimohod uza sudjelovanje KUD-a „Ladislav Matušek“ i garskog KUD-a te smotra folkloru. Svake se godine „seli“ Baranjski bečarac u drugo selo Općine Draž.

Napomenimo da su se u sklopu revije narodnih nošnji predstavile tri nošnje Hrvata iz Mađarske. Andrea Kolar predstavila je šokačku narodnu nošnju iz Semartina za koju reče da je to jaspenka, na glavi kapica s jaspricama i pregača od svilenca. Marta Grošić predstavila je podravsku narodnu nošnju iz Martinaca, rubac, rukave, frtun, suknju i rubaču, štrimfle i tučke. Ildika Bošnjak predstavila je bošnjačku narodnu nošnju iz Udvara, čarape s bubicama, kapicu, oplećak, dolnju suknju (krilce), zapregnutu suknju, pregaču, pregačku i u ušima dukate.

SERDAHEL

Roditeljsko vijeće Osnovne škole „Katarina Zrinski“, u suradnji s djelatnicima škole i Hrvatskom samoupravom „Stipan Blažetin“, 1. lipnja priredilo je uobičajeni Obiteljski dan. U prijedopodnevni satima nuđeni su programi za djecu, predstavljanje vatrogasaca, policajaca, razne igre, športske aktivnosti, a u poslijepodnevni satima su se predstavile školske umjetničke skupine: plesači modernoga plesa, tamburaški sastavi i puhači. Uvečer pokraj logorske vatre uz male tamburaše pjevalo se i plesao. Cijeli su dan roditelji kuhali i pekli razne specijalitete čijom je prodajom sakupljena novčana potpora za školu.

BARČA

Nastavnički zbor Osnovne škole Ferenc Deáka na kraju školske godine, 24. lipnja, otišao je na putovanje i na izlet u Papuk i Jankovac.